

Centrala frö- och planträdet (CFOP), möte 54, 2009-11-25

Tid: Kl- 10-00-16.00.Plats: Citykontoret i Stockholm

Anteckningarna är förda av Clas Fries och redigerade av Sanna Black-Samuelsson.

1.Mötet öppnas	Johan Eriksson öppnade mötet och välkomnade de medverkande.
2. Presentationsrunda	Johan Eriksson (Skogsstyrelsen, ordförande) Sanna Black-Samuelsson (Skogsstyrelsen, sekreterare) Dan Glöde (Mellanskog, LRF Skogsägarna) Bo Karlsson (Skogforsk) Max Jenssen (Föreningen Sveriges skogsplantproducenter) Jonas Bergquist (Skogsstyrelsen) Jörgen Andersson (SCA, Norrplant) Anders Lindström (Högskolan Dalarna) Clas Fries (Skogsstyrelsen).
3. Förändringar bland ledamöter (Sanna)	Magnus Petersson ord. och Fredrik Nordborg suppl. för Södra. Dan Glöde ord. och Björn Skogh suppl., LRF Skogsägarna. Ingemar Eriksson ord., Skogsstyrelsen, distriktsrepresentant Jan-Erik Hällgren ord. (från 2010-01-01), SLU.
4. Regeringsuppdrag återbeskogning efter Gudrun (Jonas)	<u>Ansökningar</u> typ 1 (barr) kommer en strid ström. Ansökningar typ 2 (ädellöv) sinar (troligen pga brist på objekt). <u>Barrskogsstöd (=typ 1)</u> : Ansökan per idag 70 000 ha (varav 7000 ha till glesplantering). 210 milj. kr ansökt av max 250 milj. kr. Det mesta är gran, därutöver 3000 ha hybridlärk, 2800 ha tall, 700 ha sitka (obs maxsiffror; siffrorna kan gälla del av objekt) <u>Lövskogsstöd (=typ 2)</u> : 1600 ha ordinära lövträd, 1000 ha ädellövträd, 350 ha annat. 80 milj. kr sökt. <u>Populära trädslag (i ordning)</u> : Hybridasp (finns på 1300 ha), björk (900 ha), ek (800 ha), bok (350 ha), poppel (200 ha), fågelbär (180 ha), al (120 ha). <u>Riktad återväxttaxering (av ek) utförd sommaren 2009 (ca 13 objekt)</u> : Stor variation och i genomsnitt inte särskilt bra resultat. När knappast lagnivån (kan ej bedömas ännu). Problem nr 1: Frostskador. (Planteringarna är vilthägnade.) Flertalet objekt är i omedelbart behov av hjälpplantering. Andra problem/behov: Frost, vegetationsbekämpning och röjningsbehov. <u>Landsbygdsprogrammets ädellövskogsstöd</u> : Nyanläggning av ädellövskog (plantering eller framröjning). Mål t o m 2013 = 2000 ha, nu har 84 ha planterats (inget har ännu framröjts). Förhållandevis gott om ansökningar. Ser bra ut m h t mål. Max stöd per ha är 30 000 kr. Stöd kan sökas t o m höstplantering 2010.
5. Regeringsuppdrag öka tillgången och intresset för förädlad skogsodlingsmaterial	Slutredovisas 31 mars 2010. Projektledare Bo Karlsson. Delprojekt (DP)1: Öka tillgången. Tillgång per plantagezon t o m 2060 har analyserats, samt hur man kan öka tillgången. Plantagefrö, användning 2002-2007: Tall ca 70-80 %, gran ca 40-50 %. <u>Gran</u> : Beräknade över- resp. underskott under olika perioder redovisades

(Bo)	<p>fram till år 2050. Ökning av produktionen: Intensivare skötsel, blomningsstimulering, insektskontroll. Alla dessa åtgärder snabbar upp bristminsningen (balans behov/tillgång ca 2020 jämfört med ca 2040 annars). Ytterligare sätt för att öka på kort sikt: Bulkförökning. <u>Tall</u>: Balans finns (nästan) för hela Sverige (nu och framåt).</p> <p><u>Möjligheter för att öka produktionen</u>: Intensivare skötsel (personal, utbildning). Blomningsstimulering (gibberillin är ej godkänt för detta ändamål). Insektskontroll (bra preparat, brist fläktsprutor). Vegetativt förökade plantor: Hög plantkostnad.</p> <p>”Off label-godkännande” kan vara en möjlighet för att få godkännande av ett bekämpningsmedel för en volymmässigt ”liten gröda” som fröplantager. (Tar ej hänsyn till eventuella skador på grödan, utan endast till miljö- och säkerhetsaspekter.)</p> <p>Ibland finns bara en plantage/zon. (Ger falsk säkerhet.) Import av utländskt plantagefrö. Överhållning av plantager ger lägre genetisk vinst (än bästa plantagefrö).</p> <p>DP 2: Riktlinjer för användning av förädlad frö: Uppdatering av Plantval i KunskapDirekt. Tillväxt och beståndsekonomi. Regionanpassade råd. Rådgivning om andra trädslag.</p> <p>DP 3: Demonstrationsförsök: Inventering av befintliga demo-försök görs, vilka läggs ut på webben för intresserade att besöka, osv.</p> <p>DP 4: Produktion av info-mtrl: Attityd och kunskapssammanställning har gjorts, Skogsskötselserien, Ny info-broschyr Skogsstyrelsen, Revision av förädlingsfilm, bildspel etc.</p> <p>DP 5: Deltagande i andras info-aktiviteter: Elmia, Kraftsamling Skog, Norra Skogsclubbens Höstexkursion.SKS uppdrag: Produktionsrådgivning</p> <p>DP 9: Planering och visst genomförande av åtgärder för att öka tillgången på förädlad plantmaterial: Optimering av hanteringen från kotte till frö. Gibberillin i fröplantager. Sprida kunskap om insektsbekämpning (till plantageägare). Hur få förädlad frö att räcka till större areal?</p>
6. Regeringsuppdraget ”Utveckla viltinventering” (Jonas)	<p>Inlämnat till regeringen i höst. Meddelandet finns på www.skogsstyrelsen.se. Uppdraget innebar bl a att man: Också ska fånga upp effekter av annat vilt än älg och på andra trädslag än tall. Ska utreda nyttan av en sådan inventering. Ska redovisa finansiella kostnader. Uppdraget är delat mellan SLU och Skogsstyrelsen.</p> <p>Ytterligare som ingått i arbetet: Påverkan på biologisk mångfald, kartläggning av andra skadeformer, målformulering. Tänkbara/befintliga metoder: Äbin. Rikstax, Polytax, MSK (Mellansvenska skogsskyddskommittén), NILS, referenshägn. Slutsatsen var att gå vidare med Äbin och Referenshägn.</p>

<p>7. Strategi för hållbar skogsproduktion (Jonas)</p>	<p>Detta strategiarbete genomförs för Skogsstyrelsens kommande arbete med skogsproduktionsfrågor. Strategin ska beslutas av GD Monika Stridsman i början av december 2009.</p> <p>Sammanfattande ståndpunkter innehåller skrivningar om: Föryngring, skogsodling, naturlig föryngring på rätt marker, beaktande av en klimatförändring, miljöhänsyn, trakthyggesbruk är dominerande skogsbrukssätt, röjning och gallring ska göras, minskning av skadenivån.</p> <p>Huvudsaklig inriktning: Skogsstyrelsen ska vara normgivande för ”god skogsskötsel” (rådgivningsnivån; till skillnad från lagnivån, ”acceptabel skogsskötsel”), enhetlig tolkning av SVL, rådgivning är viktig, mer återkoppling till skogsbruket, centralt är föryngring/beståndsvård/skogsskydd/miljöhänsyn, informera skogsägare om produktionshöjande åtgärder, ledande roll gällande skogsskydd och klimatförändringar.</p>
<p>8. MINT-utredningen (Clas)</p>	<p>SLU:s regeringsuppdrag. Se: Larsson, S., Lundmark, T. & Ståhl, G. 2009. Möjligheter till intensivodling av skog. Slutrapport regeringsuppdrag Jo 2008/1885. SLU.</p>
<p>Genetisk variation; Dag Lindgrens del i Skogforsks regeringsuppdrag (Bo)</p>	<p>Mål: Att belysa vilka effekter en ökad användning av förädlat skogsodlingsmaterial kan ha på den genetiska variationen och skaderisken i föryngringar. http://www-genfys.slu.se/staff/dagl/GenetiskVariation/genetisk_variation.htm</p> <p>En-Klonkulturer: Man kan räkna med påtagligt ökad risk för skadegörarangrepp och annat som kan likställas med trolig produktionsförlust. Dock finns produktions- och ekonomiska fördelar som kan vara större. Att avgöra balansen är markägarens problem.</p> <p>Fröplantager: Genetisk variation – inte troligt att den minskar. Fröplantagernas nettoeffekt är troligen att de minskar risken för skadegörare. Riskerna för användning av material från fröplantager är inte större än riskerna med en lyckad skogsodling.</p> <p>Förädling: Diversiteten minskar mycket lite i den nära framtiden och är uthållig på låg sikt. Den kan snarast öka på lång sikt.</p> <p>Landskaps- och nationell nivå: Ingen omedelbar fara med en minskad genetisk diversitet. Dock kan vissa genotyper ”överutnyttjas” (genom att de har positiva egenskaper) så variationen minskar.</p> <p>Genomröring: Ca hälften av pollineringen i en fröplantage kommer utifrån. Det blir därför inga välavgränsade lokaler. Långa proveniensförflyttningar av gran i södra Sverige ger en oöverskådlig blandning av olika ursprung, vilket är osannolikt att det leder till negativa konsekvenser. Men det är otillfredsställande att detta inte går att beskriva.</p>

	<p>Åtgärder: Diskussionen om diversitet och förädling är evig. Ökad kunskap och förståelse bland olika intressenter är viktigt.</p> <p>Förslag för förädlingen: Bevara DNA- eller vävnadsprover från grundarna av förädlingspopulationerna så deras framfart i skogen kan följas. Försök bevara segment med sydsvensk gran. Tänk på att det alltid finns kontroller i skogen (oförädlat som kontroll till förädlat).</p> <p>Skogsbruk i samspel med forskningen: Anlägg i begränsad omfattning praktiska lågdiversitetsskogar (enstaka kloner etc) i praktisk skogsodling så man i framtiden kan inventera, lära känna och kvantifiera. (I praktiken är det fråga om att utnyttja den 5 %-regel som SVL tillåter.) Skogsstyrelsen är sannolikt positiv till detta (var det tidigare).</p> <p>Uppslag</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skicka enkäter till skogsägare: Vilken genetik har dina skogar? • Bättre skattning av andelen utländsk gran i södra Sverige. • Skogsstyrelsen skulle med några års mellanrum kunna dokumentera genetisk status och utveckling i Sveriges skogar. • Bevara "kontroller" av tillståndet för skogen. • Ta tillvara gamla skogsgenetiska försök. • Få till stånd att stambrevsnummer skrivs in i skogsbruksplaner.
<p>10. Regeringsuppdraget främmande trädslag (inkl. odlingsgränsen för contortatall) (Sanna)</p>	<p>Fem personer inom Skogsstyrelsen arbetar med detta. Projektet har en styrgrupp och en extern referensgrupp. Avstämning 30 november med GD, föredragning 10 december. En förteckning över inhemska trädslag kommer upprättas i regelverket. Med på listan är t.ex. sibirisk lärk men inte hybridasp, eftersom det är en korsning med ett främmande trädslag.</p> <p>Förslagen omfattar föreskrifter/allmänna råd om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Högsta tillåtna areal på landsnivå och brukningsenhet. • Närhet till fjällnära, NP och NR. (Gäller alla främmande trädslag.) • Närhet till områden med biotopskydd, naturvårdsavtal och andra känsliga miljöer. (Allmänt råd.) • Se över gränsen för skogsodling med contortatall. • Anmälningsskyldighet vid användning av främmande trädslag. • Samråd och hänsyn till rennäring.
<p>11. Främmande trädslag – möjligheter/hot.</p>	<p><u>Diskussionspunkt:</u> Vektorproblematiken och risken för spridning till angränsande bestånd togs upp. Jämförelser med andra nordiska länder där Sverige verkar mer "liberala" till främmande trädslag. Noterades att allmänna råd kan ses som tvingande i certifieringsstandarder.</p>
<p>12. Frö- och plantfrågor. (Sanna)</p>	<p>Skogsstyrelsen kontrollerar ett 10-tal registrerade handlare i höst. Vi utreder också hur vi ska få handlare som inte registrerar sig och betalar sin avgift till SKS att göra så. Jurist är inkopplad.</p>
<p>13. EU-KOM & OECD.</p>	<p><u>EU: Rådsarbetsgrupp för utsäde och förökningsmaterial</u> Poppel orsakar huvudbry i många EU-länder, bl.a. synen på om</p>

<p>Skogsodlingsmaterial (Sanna)</p>	<p>poppelodling är skogs- eller intensivskogsodling. Detta får konsekvenser för att utfärda stambrev och för handeln inom EU. Som Sanna tolkar KOM har medlemsländerna själva möjlighet att förhandla sinsemellan så länge det inte krockar med EU-direktivet. Frågan tas upp med SKS-jurist.</p> <p>Sannolikt blir det 2011 ett gemensamt direktiv för de 12 olika grupperna av utsädesmaterial, skog inkluderat. Syftet är att förenkla och harmonisera utsädeslagstiftningen. Sanna återkommer till frö- och planhandeln vid mer information.</p> <p><u>Årsmöte om OECD-schemat, Rwanda, september 2009.</u> Sverige har koordinerat EU-s ståndpunkter om för EU tämligen okontroversiella frågor vilka berör handeln inom OECD-schemat. På årsmötet var närvaron låg och inga beslut kunde tas. Bland annat diskuterades en anpassning av OECD-schemat till tropikerna utan att det får ogynnsamma konsekvenser för befintliga medlemsländer.</p> <p>Många länder vill utöka handeln med kategorierna känd härkomst och beståndsutvalt (frötäktsområden och frötäktbestånd) till kategorin individutvalt. Den omfattar fröplantager, föräldraträd, kloner och klonblandningar. USA fortsätter att blockera frågan då uppgifter om GMO krävs för handel med individutvalt. Ännu finns inga klara effekter för frö- och planhandeln mellan SE och tredjeland.</p>
<p>14. Skogsgenetiska resurser, genbevarande, NordGen skog, GMO. (Sanna)</p>	<p>Teknisk grupp (Skogforsk, SKS etc.) ska utses för att standardisera skoglig information med förslag att inkludera stambrevsnummer i skogsbruksplan.</p> <p>EUROGEN fas IV arbetar med expertgrupper i angelägna frågor (t.ex. skogsbruk kontra klimat och skogsgenetiska resurser) ist. f. artnätverk.</p> <p>FAO-möte i Rom, oktober 2009. Sverige koordinerade EU:s relativt samstämmiga ståndpunkter om skogsgenetiska resurser. En rapport om det globala tillståndet för skogsgenetiska resurser ska påbörjas och utgår från data i landrapporter. Detta blir ett samarbete mellan SKS och Skogforsk.</p> <p>Den skogliga genbanken: Sanna var i somras ute och tittade på delar av ”banken”. Både glädjeämnen och sorgbarn. Att bevara eller inte bevara? Försvåras av att avtal saknas med markägare. Finns stort behov av nytänkade för genbevarande. Många saker att undersöka om den skogliga genbanken i morgon: Finns möjligheter att samarbeta med Sveaskog och använda deras ekoparker? Eller med SCA? Utnyttja redan avsatta områden (NR och frivilliga avsättningar)?</p> <p>NordGen Skog. Om rättigheter och tillgänglighet till skogliga genresurser. NMR-finansierat projekt 2009-2010. Het men ny fråga för skogsträd. Finns inga patent på skogsträd, men på produkter från träd. Det finns heller inga sortskydd av träd för skogsodling. Nordisk skogsträdsförädling idag baseras på fenotypiska karaktärer, inte på molekylära karaktärer vilka på sikt kan patenteras.</p>

	<p>Lite info om GMO och skogsträd: Det finns ca 20 fältförsök i Sverige med transgena växter, varav två på träd (hybridasp). Skogsstyrelsens ansvar är (annars SJV) 1) fältförsök med syftet virkesproduktion – aktuellt? 2) virkesproduktion och kommersiell odling–om 10 år? Miljöriskanalyser med GMO är sällsynta och behöver tas fram i planerade forskningsförsök.</p>
<p>15. Övrigt (Johan)</p>	<p>Frågan på dagordningen om ”åtgärder för att fler markberedda hyggen planteras” hänskjuts till nästa möte liksom frågan om att ange trädslag vid anmälan om föryngringsavverkning.</p> <p>Nästa möte är tisdag 13 april, Stockholm.</p>